

Această publicație este realizată în cadrul proiectului „Consolidarea integrității în achizițiile publice”, implementat de către Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”, în parteneriat cu Fondul de Parteneriat pentru Transparență (SUA).

Buletinul informativ a fost elaborat cu asistența financiară a Fondului de Parteneriat pentru Transparență. Conținutul este responsabilitatea exclusivă a IDIS „Viitorul” și nu reflectă sub nicio formă punctele de vedere ale IDIS „Viitorul” și Fondului de Parteneriat pentru Transparență.

ACHIZIȚIILE PUBLICE IN VIZOR

BULETIN INFORMATIV Nr. 1 (mai 2021)

EDITORIAL

IMPLICAREA SOCIETĂȚII CIVILE ÎN MONITORIZAREA ACHIZIȚIILOR PUBLICE ESTE ESENȚIALĂ PENTRU BUNA GUVERNARE

**Carolina
UNGUREANU,**
*Manager de proiect,
IDIS „Viitorul”*

În Republica Moldova, achizițiile publice rămân a fi un domeniu vulnerabil la nereguli, fraude și corupție. Volumul mare de bani care circulă în sistemul de achiziții publice și interacțiunile frecvente dintre sectorul public și cel privat fac ca achizițiile publice să fie extrem de vulnerabile și un domeniu prioritar de îngrijorare pentru integritatea administrației publice.

Aceste fapte justifică rolul societății civile în supravegherea transparenței, cum sunt cheltuiți banii publici și a modului în care se desfășoară achizițiile publice. Monitori-

zarea eficientă a achizițiilor publice necesită, o bună cunoaștere de către societate civilă a mecanismului de funcționare a sistemului de achiziții publice, a cadrului legal și instituțional și a întregului proces de achiziție. Aceste elemente, împreună cu aplicarea unor instrumentele de monitorizare asigură succesul unei activități de monitorizare.

În acest context, Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”, în parteneriat cu Fondul de Parteneriat pentru Transparență (PTF) din SUA implementează proiectul „Consolidarea integrității în achizițiile publice”. Proiectul prevede un program complex de instruire a organizațiilor societății civile și a jurnaliștilor dar și sub granturi pentru monitorizarea achizițiilor publice. De asemenea, proiectul urmărește formularea recomandărilor pentru îmbunătățirea comunicării cu autoritățile și consolidarea integrității achizițiilor publice, eficientizarea bugetelor publice și consolidarea bunei guvernări.

CUPRINS

3 | NOUȚĂȚI

A fost lansat un nou instrument digital pentru analiza datelor deschise din sistemul MTender

5 | LEGISLAȚIE

IDIS „Viitorul” și AGER: Propuneri pentru Regulamentul privind certificarea în domeniul achizițiilor publice

7 | OPINIE

Lars Jeurling: „O societate civilă activă este esențială pentru un viitor mai luminos în Moldova”

11 | ANALIZĂ

Raport CNA: Riscurile de fraudă și corupție, mai mari la achizițiile publice cu o valoare mai mare

12 | RAPORT

Variații mari ale prețului de achiziție la medicamente și echipamente de protecție pentru combaterea COVID-19

14 | INVESTIGAȚII

Ministerul Educației a plătit 3,15 milioane de lei unei firme pentru lucrări care, în realitate, nu au fost efectuate

MAI MULTE INSTITUȚII AU DESFĂȘURAT ACHIZIȚII PUBLICE CU ÎNCĂLCĂRI ALE LEGISLAȚIEI (RAPORT)

» Mai multe instituții ale statului, inclusiv din domeniul sănătății, au desfășurat achiziții publice cu încălcări ale legislației în timpul pandemiei de Covid-19, inclusiv în perioada stării de urgență, arată un [raport de monitorizare](#) al Asociației pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă (AGER).

În acest context, reprezentantele IDIS „Viitorul”, Diana Enachi și Carolina Ungureanu au participat pe 22 aprilie la evenimentul de lansare a raportului de monitorizare elaborat de AGER. IDIS și AGER colaborează de mai mulți ani pe sectorul achizițiilor publice, în special la elaborarea în comun a propunerilor la actele normative și alte politici elaborate de decidenții din sector.

Sub paravanul măsurilor necesare pentru combaterea noului coronavirus, au fost reduși termenii pentru achiziții, s-a plătit în avans și s-au făcut procurări din bani publici prin contracte directe, fapt ce a redus considerabil transparența procedurilor, se arata în raportul citat. Astfel, 47 de milioane de dolari s-au cheltuit anul trecut pentru achiziții de bunuri și servicii ce aveau scopul de a preveni și combate pandemia de COVID-19 în Republica Moldova. Mai mult de jumătate din acești bani, peste 29 de milioane de dolari, au fost utilizați cu minimă transparență, prin achiziții făcute prin contracte directe, a semnalat președinta Asociației pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă, Maria Covalciuc.

Reprezentanții AGER mai spun că 2/3 dintre instituțiile medicale care au făcut achiziții publice nu și-au făcut publice rapoartele în perioada pandemiei și că nereguli au fost depistate și la licitația de procurare a echipamentelor de protecție pentru medici.

Sursa: Radio Europa Liberă

A FOST LANSAT UN NOU INSTRUMENT DIGITAL PENTRU ANALIZA DATELOR DESCHISE DIN SISTEMUL MTENDER

» Instrumentul digital de analiză Business Intelligence (BI) pentru Republica Moldova bazat pe datele deschise disponibile în sistemul electronic de achiziții publice MTender, a fost lansat în premieră, pe 28 aprilie curent în cadrul Ministerului Finanțelor.

Așadar, sistemul electronic de achiziții publice MTender va genera numeroase date publice deschise, al căror potențial nu este pe deplin utilizat în Republica Moldova. Utilizarea datelor deschise în conformitate cu cele mai bune practici internaționale face posibilă: dezvoltarea unor instrumente analitice complexe, implementarea unui sistem automatizat de indicatori de risc, ajută la identificarea utilizării ineficiente a surselor financiare. Instrumentul a fost dezvoltat de către Open Contracting Partnership, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și A.O. Inițiativa Pozitivă.

În debutul evenimentului, secretarul de stat al Ministerului Finanțelor, dna Gabriela Cuneva, a mulțumit și a exprimat recunoștință tuturor celor implicați în acest proces. „Idea de a elabora acest instrument în Republica Moldova există de mulți ani, eu mă bucur că astăzi, avem oportunitatea să-l lansăm și că am fost sprijiniți de către parteneri în realizarea acestei idei”, a spus dna Cuneva.

Constantin Cearanovski, Membru al Consiliului de Directori, A.O. Inițiativa Pozitivă a menționat că accesul la medicamente, mărfuri și servicii de

calitate în domeniul sănătății și ocrotirii sociale în mare parte depinde de eficiența și transparența utilizării banilor publici la diferite etape ale procesului de achiziții publice: „Lansarea instrumentului de monitorizare și analiză bazat pe datele deschise a sistemului MTender este un pas important în creșterea eficienței și transparenței în utilizarea banului public”.

În același context, Octavian Costăș, reprezentantul Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) a menționat că orice pas pentru sporirea transparenței și eficienței achizițiilor publice are impact pozitiv enorm asupra cetățenilor, țării și mediului de afaceri. „Astăzi, suntem martori la un progres remarcabil obținut prin eforturile comune ale mediului de afaceri, societății civile și Guvernului urmare a implementării la scară națională a achizițiilor electronice printr-un sistem modern, transparent și eficient de achiziții MTender”, a spus Octavian Costăș.

În luarea sa de cuvânt, Ruslan Malai, directorul Agenției Achiziții Publice a remarcat că portalul analitic va oferi cetățenilor acces la informații pentru a putea analiza și vedea cum stă cheltuirea banului public. „Sistemul analitic va facilita și va automatiza lucrul Agenției Achiziții Publice, datele vor fi mai ușor colectate în scopul elaborării analizelor statistice”, a menționat dl. Malai.

Iar Diana Enachi, expertă la IDIS „Viitorul”, participantă la evenimentul de lansare a menționat „Lansarea modului de BI în achizițiile publice a fost foarte mult așteptată de noi, cei din societatea civilă. Modulul de analiză a datelor va facilita extrem de mult, atât activitatea noastră de analiză și monitorizare a achizițiilor, cât și va îmbunătăți calitatea politicilor publice din sector care vor fi elaborate în bază de evidențe. De asemenea, ne așteptăm ca instrumentul respectiv să contribuie la eficientizarea activităților de monitorizare, control, audit ale instituțiilor de resort”.

În cadrul evenimentului, șeful Direcției Achiziții Publice din cadrul Ministerului Finanțelor, Sergiu Căinăreanu, a vorbit și despre un nou

program național de dezvoltare al sistemului de achiziții publice pentru anii 2021-2024, prin care se propune definirea viziunii Guvernului și sincronizarea acțiunilor pe întregul palier al sistemului achizițiilor publice la toate nivelele. Programul include dezvoltarea sistemului de e-Achiziții prin creșterea transparenței la toate etapele procesului de achiziții, după principiul „TOȚI VĂD TOTUL”, dezvoltarea mecanismelor eficiente de control, inclusiv sisteme de identificare a indicatorilor de risc în achizițiile publice cu integrarea instrumentelor și bunelor practici de identificare și prevenire a fraudei și corupției.

Sursa: Ministerul Finanțelor

IDIS „Viitorul” și AGER:

PROPUNERI

PENTRU REGULAMENTUL PRIVIND CERTIFICAREA ÎN DOMENIUL ACHIZIȚIILOR PUBLICE

» Aprobarea fără consultări publice de către Agenția Achiziții Publice a [Ordinului privind aprobarea Regulamentului privind certificarea în domeniul achizițiilor publice din 31.12.2020](#), a fost condamnată de 18 organizații ale societății civile printr-un [Apel public](#). Ca rezultat, la începutul lunii martie 2021, Agenția Achiziții Publice a publicat pentru consultări publice [Proiectul de Ordin cu privire la aprobarea Regulamentului privind certificarea în domeniul achizițiilor publice](#).

Agenția Achiziții Publice are, conform legii achizițiilor publice nr 131/2015 (art. 10, lit. e)), atribuția de a elabora, dezvolta și pune în aplicare mecanisme de certificare a persoanelor din cadrul autorităților contractante și furnizorilor de servicii de achiziții, responsabile de organizarea, desfășurarea procedurilor de achiziție publică și atribuirea contractelor de achiziții publice. Așadar, elaborarea proiectului Regulamentului privind certificarea în domeniul

achizițiilor publice este binevenită, însă mecanismul prevăzut de acesta are unele deficiențe și neclarități care necesită a fi discutate cu toți actorii din sector și remediate.

IDIS „Viitorul” în comun cu AGER a elaborat o serie de recomandări, atât cu referire la mecanismul de certificare propus de Agenție, cât și pentru îmbunătățirea regulamentului. Cele mai importante propuneri la regulament se referă la:

1

CERINȚA DISCRIMINATORIE ÎN RAPORT CU CANDIDAȚII LA PROGRAMUL DE CERTIFICARE, CARE POATE FI DOAR ANGAJAT AL UNEI AUTORITĂȚI CONTRACTANTE, POTRIVIT PROIECTULUI DE REGULAMENT.

» Nu este clar raționamentul care stă la baza acestei prevederi, și anume oferirea dreptului de a candida pentru certificare doar persoanelor angajate în cadrul autorităților contractante. Astfel este limitat dreptul altor persoane care dețin cunoștințe și experiență în achizițiile publice de a obține certificatul de calificare profesională în domeniul achizițiilor publice. Or, există specialiști în achiziții publice care activează în cadrul operatorilor economici, în cadrul organizațiilor societății civile, care dețin o experiență în domeniu ca urmare a desfășurării activităților de instruire, monitorizare și oferire servicii de consultanță în domeniul achizițiilor. Legea nr 131/2015 prevede activitatea furnizorului de servicii de achiziție care poate fi reprezentat de orice persoană fizică sau juridică de drept public sau privat care oferă pe piață activități de achiziție auxiliare. Așadar, IDIS „Viitorul” și AGER propun **acordarea dreptului specialiștilor în achiziții publice nu doar angajați în cadrul autorităților contractante, dar și în cadrul operatorilor privați, organizațiilor societății civile sau liber profesioniști.**

2

DIVIZAREA PROGRAMULUI DE STUDIU ÎN DOUĂ NIVELE, ÎN CONDIȚIILE ÎN CARE UN SPECIALIST ÎN ACHIZIȚII PUBLICE ÎNDEPLINEȘTE ACELEAȘI ATRIBUȚII, INDIFFERENT DE ENTITATEA ÎN CARE ACTIVEAZĂ.

» IDIS „Viitorul” și AGER consideră oportună **implementarea unui singur nivel de certificare pentru persoanele care dețin cunoștințe aprofundate și pot demonstra experiență în domeniul achizițiilor publice**, atât în cadrul autorităților contractante, a operatorilor economici, în organizațiile societății civile, cât și furnizorii de servicii de achiziție, liber profesioniști.

3

INCLUDEREA UNUI MEMBRU DIN PARTEA SOCIETĂȚII CIVILE ÎN CADRUL COMISIEI.

» Astfel s-ar asigura un nivel mai înalt de transparență, dar și o implicare mai largă a societății civile în procesul de monitorizare a calității instruirilor efectuate. Membrul din partea societății civile ar urma să fie selectat prin intermediul unui concurs deschis organizat de către o terță instituție publică.

Sursa: www.viitorul.org

LARS JEURLING:

„O SOCIETATE CIVILĂ ACTIVĂ ESTE ESENȚIALĂ PENTRU UN VIITOR MAI LUMINOS ÎN MOLDOVA”

» Societatea civilă are puterea de a influența deciziile politice, economice sau de interes public, care servesc la monitorizarea activității guvernului și a instituțiilor publice și de a lua atitudine în caz de abuzuri de putere sau față de politicile care contravin intereselor cetățenilor. Având în vedere importanța acestui rol, organizațiile societății civile (OSC) ar trebui să primească acces nerestricționat la informațiile privind achizițiile publice care au un impact direct asupra cetățenilor.

Care sunt provocările cu care se confruntă astăzi organizațiile societății civile din Moldova? Cum pot contribui OSC-urile la îmbunătățirea transparenței și eficienței achizițiilor publice?

Ana-Maria Veveriță de la IDIS „Viitorul” a discutat aceste subiecte cu Lars Jeurling, membru al echipei de management și consilier de proiect la Fondul de Parteneriat pentru Transparență (PTF)*, care a împărtășit ideile sale referitor la perspectivele pe care OSC-urile le au în Moldova, precum și la rolul lor în sporirea transparenței în achizițiile publice.

AMV: Cum caracterizați starea actuală a societății civile în Republica Moldova?

LJ: De-a lungul ultimilor zece ani, am putut vedea un progres clar în dezvoltarea societății civile și a OSC-urilor din Moldova. Organizații puternice și competente precum IDIS, AGER și „Inițiativa pozitivă” au apărut și s-au dezvoltat în ciuda instabilității politice, a regreselor economice și a corupției persistente, sau poate ca răspuns la aceasta. În comparație cu multe țări cu care PTF lucrează, OSC-urile din Republica Moldova joacă un rol mult mai prominent, mai activ și mai pozitiv. Realizările unora dintre cele mai de succes organizații ale societății civile din Moldova sunt și vor fi folosite ca exemple pentru multe alte țări cu care colaborează PTF.

AMV: Prin ce anume diferă Moldova de alte țări în care PTF are experiență?

LJ: Republica Moldova este o țară săracă care se confruntă cu provocări imense de dezvoltare comparativ cu majoritatea țărilor europene.

* Având sediul la Washington DC (SUA), misiunea PTF este de a promova abordări inovative ale societății civile în scopul îmbunătățirii guvernării, a sporirii transparenței, a promovării statului de drept și a reducerii corupției în țările în curs de dezvoltare și emergente. Din 2000, PTF a sprijinit peste 250 de proiecte care vizează promovarea implicării OSC-urilor în decizii, procese și legi care impun transparența și responsabilitatea în achizițiile publice.

Corupția, capturarea statului, ineficiența și lipsa încrederii publice în administrația de stat sunt probleme majore, persistente, la fel ca și în cazul multor alți țări aflate anterior sub dominație sovietică. Aceasta este o problemă de ordin special în Moldova din cauza dimensiunii reduse a economiei și a țării. Acești ultimi factori fac ca efectele corupției și ale administrației de stat ineficiente să fie mai grave și amenință stabilitatea și viitorul economiei și al țării. Cu toate acestea, pe o notă mai pozitivă, dinamismul societății civile și devotamentul acesteia în abordarea respectivelor probleme mă fac să cred că Moldova se poate aștepta la un viitor mai bun.

AMV: Participarea publicului reprezintă un aspect fundamental al bunei guvernări și are potențialul de a îmbunătăți creșterea economică și dezvoltarea în orice țară. Care sunt provocările-cheie care împiedică organizațiile societății civile din Moldova să atingă aceste obiective?

LJ: În opinia mea, principalele provocări sunt legate de menținerea independenței față de guvern în condițiile în care multe țări dominate anterior de Uniunea Sovietică se îndreaptă în direcția opusă acestui deziderat. O altă provocare importantă este asigurarea unor surse financiare stabile și de durată, preferabil de origine internă, reducând dependența de finanțarea internațională. De asemenea, este importantă și dezvoltarea încrederii atât în relațiile cu guvernul, cât și cu sectorul privat, demonstrând că OSC-urile sunt competente și obiective atunci când monitorizează și fac activitate de advocacy. Astfel, organizațiile societății civile ar trebui să continue să își sporească competențele și experiența prin participarea la formări și activități de stabilire a rețelelor de contacte atât pe plan intern, cât și pe plan internațional.

AMV: Care este rolul societății civile în promovarea responsabilității și transparenței în domeniul achizițiilor publice?

LJ: Monitorizarea activă, competentă și obiectivă de către societatea civilă poate face o diferență importantă în procesul de achiziții publice. Impactul

organizațiilor societății civile poate fi parțial cuantificat prin observarea scăderilor prețurilor atunci când achizițiile sunt efectuate și monitorizate corespunzător de către societatea civilă. Totuși, acest lucru depinde de condiția ca OSC-urilor să fie acceptate de autoritățile contractante și operatorii economici în calitate de monitori și parteneri competenți și de încredere. Există, în țările în care PTF își desfășoară activitatea, multe exemple de OSC-uri care lucrează superficial și într-o manieră necorespunzătoare, sau, mai rău, de OSC-uri care sunt cumpărate sau controlate în vreun alt mod de interesele speciale, reprezentate de antreprenori corupți, oligarhi, autorități contractante sau de grupuri politice ce au drept scop subminarea operatorilor din sectorul privat.

În general, societatea civilă evoluează în direcția corectă în țările în care OSC-urile pot activa liber. Cu toate acestea, tendința actuală înclină la nivel mondial spre regimuri mai autoritare, inclusiv în Europa de Est.

AMV: Cum se desfășoară în practică acest rol facultativ al societății civile?

LJ: Acesta variază de la o țară la alta. În țări precum Rusia în care OSC-urile nu au voie să funcționeze liber, în special cele finanțate din surse străine, rolul societății civile rămâne limitat. Cu toate acestea, în țări precum Ucraina și Moldova, unde OSC-urilor li se permite să funcționeze destul de liber, rolul societății civile poate fi substanțial. Acest lucru este evident de modul în care activitatea și impactul acestora a crescut în ultimii ani.

În general, societatea civilă evoluează în direcția corectă în țările în care OSC-urile pot activa liber. Cu toate acestea, tendința actuală înclină la nivel mondial spre regimuri mai autoritare, inclusiv în Europa de Est. Acest lucru reprezintă o imagine în-

grijorătoare pentru viitorul societății civile din acele țări, și nu doar în domeniul achizițiilor publice.

AMV: În opinia dumneavoastră, este sistemul de achiziții publice al Moldovei un instrument sau o soluție pentru provocările de guvernare ale țării?

LJ: Sistemul existent bazat pe legi, regulamente și instituții - inclusiv sistemul Mtender - reprezintă un set de instrumente importante pentru îmbunătățirea guvernării și a transparenței. Serviciul guvernamental digital - MTender, care a fost creat de Ministerul Finanțelor din Moldova, susține procesul de achiziții publice prin planificarea integrală, de la procurare până la plata pentru contractele publice; reduce timpul de licitație pentru agențiile publice și timpul de așteptare pentru plata furnizorilor și operatorilor economici. Cu toate acestea, MTender nu reprezintă o soluție completă la provocările legate de corupție. Rămân multe de făcut, în special în ceea ce privește implementarea sistemului. Datele de care depinde sistemul adeseori nu sunt disponibile, iar uneori nu sunt publicate în mod intenționat de către operatorii economici și autoritățile contractante.

Autoritățile contractante adeseori nu sunt suficient de pregătite pentru a gestiona în mod eficient achizițiile publice. Există mai multe rapoarte care demonstrează aceste deficiențe.

Angajamentul guvernului de a îmbunătăți sistemul și implementarea acestuia a variat în funcție de administrațiile succesive, din care cauză sprijinul oferit a fost atât inconsistent, cât și insuficient. Există suprapuneri și neclarități în ce privește responsabilitățile instituțiilor de stat cu competențe de control, ceea ce, alături de corupția persistentă, face imposibilă aplicarea legilor și regulamentelor. Autoritățile contractante adeseori nu sunt

suficient de pregătite pentru a gestiona în mod eficient achizițiile publice. Există mai multe rapoarte emise de organisme interne și internaționale, cum ar fi evaluarea MAPS a Băncii Mondiale, care demonstrează aceste deficiențe.

AMV: Ce putere are societatea civilă pentru a combate corupția în sistemul achizițiilor publice?

LJ: Există două mijlocuri prin care societatea civilă poate influența procesul de reformă și reduce corupția în achizițiile publice: conlucrarea cu guvernul și lobby-ul în favoarea anumitor politici prin supravegherea activității agențiilor de reglementare și a parlamentului și apoi prin publicarea concluziilor acestei activități. În ambele cazuri succesul depinde de fapt de cooperarea OSC-urilor cu guvernul. Pentru a putea lucra în cadrul reglementărilor guvernamentale, este esențial să existe deschidere din partea agențiilor guvernamentale față de recomandările societății civile și încredere în obiectivitatea și onestitatea scopului OSC-urilor.

În ceea ce privește publicarea constatărilor rezultate din monitorizarea proceselor guvernamentale, succesul acestei metode depinde de gradul în care rezultatele muncii de monitorizare ale societății civile pot fi comunicate în mod liber publicului larg. Moldova pare să permită schimbul independent de informații, dar cooperarea guvernului cu societatea civilă ar putea fi îmbunătățită.

AMV: Cum pot contribui OSC-urile la îmbunătățirea transparenței și eficienței în achizițiile publice? Care sunt istoriile de succes de la care Moldova poate învăța?

LJ: Ucraina a înregistrat progrese considerabile datorită unei reforme a sistemului de achiziții publice, inclusiv crearea unui sistem de achiziții electronice ([ProZorro](#)), dar și datorită existenței unor OSC-uri active și competente conduse de Transparency International Ucraina și susținute de Parteneriatul pentru Contractare Deschisă. Sistemul ProZorro este utilizat pe scară largă de către OSC și jurnaliști pentru monitorizarea achizițiilor. Această monitorizare a contribuit la o mai mare

transparență și la economii semnificative în raport cu, costurile bunurilor și serviciilor achiziționate.

Statele baltice au o societate civilă activă, căreia îi este caracteristic un grad implicare și experiență în monitorizarea achizițiilor. Un exemplu specific este din Letonia: Delna, un OSC local, a monitorizat achizițiile și construcția Bibliotecii Naționale pe o perioadă de șase ani, cu sprijinul PTF. Această activitate a avut drept rezultat îmbunătățirea semnificativă a eficienței achiziției și a construcțiilor și reducerea corupției, în comparație cu alte proiecte achiziționate și executate în aceeași perioadă.

AMV: Ce măsuri ar trebui să ia statele în domeniul contractării transparente pentru a îmbunătăți transparența relației stat-cetățeni?

LJ: Ele trebuie să implementeze, pe baza pe standardelor internaționale, perfecționări ale legislației, reglementelor și instituțiilor. Acest pas ar trebui suplimentat printr-o punere eficientă în aplicare a legislației și regulamentelor, inclusiv ale celor legate de funcționarea sistemului (de exemplu, eliminarea corupției în sistemul judiciar, ce reprezintă cadrul în care cazurile de corupție sunt sau ar trebui soluționate definitiv). Mai mult, consolidarea capacităților și instruirea autorităților contractante și a operatorilor economici vor sprijini aceste entități în vederea luării măsurilor necesare pentru îmbunătățirea gradului de transparență a procesului. Finalmente, sporirea gradului de conștientizare a publicului, consolidarea capacității OSC-urilor și asigurarea accesului OSC-urilor la informațiile necesare pentru o monitorizare eficientă vor contribui la aceea ca informațiile să ajungă la cei care le pot folosi pentru a atrage atenția asupra responsabilității agenților oficiale. Moldova face progrese pe majoritatea acestor fronturi, dar mai există ceva cale de parcurs, în special în ceea ce privește punerea în practică a reformei.

AMV: Ce acțiuni ar trebui să realizeze Guvernul Republicii Moldova pentru a consolida un sistem eficient de achiziții publice?

LJ: Primele acțiuni ale Guvernului Republicii Moldova ar trebui să se concentreze asupra activităților

Primele acțiuni ale Guvernului ar trebui să se concentreze asupra activităților de implementare, asigurându-se în special că diferitele entități guvernamentale implicate în achiziții înțeleg ce au de făcut.

de implementare, asigurându-se în special că diferitele entități guvernamentale implicate în achiziții înțeleg ce au de făcut. De asemenea, trebuie să se asigure că aceste entități respectă legile, reglementările și cele mai bune practici internaționale care ghidează achizițiile. Elementul cheie pentru consolidarea sistemului de achiziții publice este angajamentul înalt și consecvent în vederea implementării unui sistem eficient, transparent și necorupt.

AMV: Cum vedeți participarea publicului în sistemul de achiziții din Republica Moldova în următorii zece ani?

LJ: Dacă Moldova reușește să evite înscrierea în tendința generală de evoluție a societăților către un model mai autoritar, mai puțin democratic, mai puțin transparent și mai puțin deschis și dacă nu se izolează de restul lumii, societatea civilă ar fi pregătită să joace un rol din ce în ce mai important în multe domenii, inclusiv în achizițiile publice.

***

Acest interviu a fost realizat în cadrul proiectului „[Consolidarea integrității în achizițiile publice](#)” implementat de Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”, în parteneriat cu Fondul de Parteneriat pentru Transparență (PTF). Proiectul își propune să sprijine reformele în domeniul achizițiilor publice din Moldova, ceea ce va spori transparența și corectitudinea achizițiilor publice prin abilitarea cetățenilor în vederea responsabilizării instituțiilor relevante. Acest deziderat va fi realizat prin instruirea organizațiilor societății civile de a acționa în calitate de factori de supraveghere prin monitorizarea achizițiilor publice.

RAPORT CNA: RISCURILE DE FRAUDĂ ȘI CORUPȚIE, MAI MARI LA ACHIZIȚIILE PUBLICE CU O VALOARE MAI MARE

» Potrivit Analizei strategice a sistemului de contestații, elaborată de Centrul Național Anticorupție, anual sunt contestate 10% din numărul total al achizițiilor. Totodată, în ultimii trei ani (iulie 2017 – iunie 2020), valoarea contestațiilor a atins suma totală de 12,5 mld. lei, ceea ce constituie circa 50% din valoarea totală a achizițiilor. Calculele dinamicii lunare a contestațiilor demonstrează o creștere constantă, care, de la media de 32 de contestații înregistrate în anul 2017, a ajuns la 70 în anul 2020.

Analiza predictivă a fenomenului depunerii contestațiilor demonstrează o tendință orientată spre creșterea numărului pe viitor, se arată în [„Analiza strategică privind funcționalitatea mecanismului de depunere a contestațiilor, examinarea acestora și deciziile adoptate de către ANSC”](#).

Datele analizate denotă că fiecare a zecea procedură de achiziție publică este contestată la ANSC, numărul acestora fiind de 1955 pentru perioada 08.09.2017 – 30.06.2020. Mai mult ca atât, în dinamică se atestă o tendință de creștere semnificativă a numărului de contestații cu circa 35%. Excepție reprezintă anul 2020, nivelul înregistrând doar 5%, iar diminuarea acestui procentaj poate fi generată de pandemia COVID-19.

Îngrijorător, însă, este valoarea estimativă a procedurilor contestate, care a atins cifra de aproximativ 12,5 miliarde lei (în mediu 6,5 mln. lei per procedură) și, respectiv, constituie 50% din suma totală a achizițiilor.

Potrivit analizei, de la an la an, tot mai mulți operatori economici recurg la mecanismul de contestare. Potrivit rapoartelor anuale de performanță, numărul contestațiilor înregistrate la ANSC au atins cifra de 726 cu valoarea estimativă a procedurilor contestate în sumă totală de 2,49 mld. lei, iar la finele anului 2019, numărul acestora a constituit deja 1026 cu valoarea estimată de peste 4,75 mld. lei.

Deși, această creștere semnificativă poate denota încrederea operatorilor economici în mecanismul de contestare. Totuși, tendința ar trebui să semnifice un semnal de îngrijorare pentru autorități, în special, Ministerul Finanțelor și Agenția Achiziții Publice determinată de faptul că tot mai multe proceduri de achiziții publice sunt organizate cu încălcarea normelor legale, conform deciziilor ANSC. Ori, aceste abateri de la lege sunt un factor generator de corupție cu impact major asupra gestionării ineficiente și chiar frauduloase a banului public.

Sursa: www.cna.md

RAPORT: VARIAȚII MARI ALE PREȚULUI DE ACHIZIȚIE LA MEDICAMENTE ȘI ECHIPAMENTE DE PROTECȚIE PENTRU COMBATEREA COVID-19

» Infecția cu COVID-19 a luat prin surprindere toate țările, iar acest lucru a determinat necesitatea urgentă de suplینire a medicamentelor și utilajului medical pentru asigurarea instituțiilor medico-sanitare cu strictul necesar. În 2020, Republica Moldova, ca și întreaga lume, nu era pregătită pentru răspândirea rapidă a COVID-19. Pentru a menține și combate COVID-19, toate țările în regim de urgență au început suplینirea stocurilor de medicamente, dezinfectanți, măști medicale, halate și alte consumabile medicale.

În Moldova, pentru suplینirea stocurilor instituțiilor medicale antrenate în lupta împotriva COVID-19, în ciuda donațiilor semnificative din partea partenerilor interni și externi, a fost necesar să se facă multe achiziții urgente din resursele bugetare publice. În contextul crizei, autoritățile s-au confruntat cu provocările determinării stocurilor reale, planificării și procurării urgente a produselor medicale. Pentru a furniza rapid și în volumele necesare instituțiilor medicale și sanitare tot ce este necesar, au fost luate o serie

de decizii. În pofida faptului că aceste decizii au simplificat și accelerat procedurile de achiziții, au apărut riscuri de utilizare netransparentă și ineficiență a banilor publici care aparțin cetățenilor Republicii Moldova.

Conform Analizei achizițiilor medicale urgente desfășurate pe perioada pandemiei de COVID-19 în anul 2020, elaborat de Inițiativa Pozitivă, prețul de achiziție al unuia dintre cele mai procurate medicamente în perioada pandemiei de COVID-19,

Azitromycinum, a variat între 7,4 lei și 22,4 lei per unitate. Variații extrem de mari la prețul de achiziție au fost semnalate și la viziere/ecrane de protecție. Dacă unele instituții medicale au achitat 15 lei pentru o unitate, atunci altele au achitat un preț de circa șase ori mai mare, sau 95 lei per unitate.

Un alt tip de bun din categoria echipamentelor de protecție achiziționat frecvent în perioada pandemică sunt ochelarii de protecție care au înregistrat variații extrem de mari a prețurilor de achiziție. Analiza prețurilor relevă că unele instituții medicale au achitat 12 lei pentru o unitate, în timp ce altele au achitat și circa 229 lei per unitate. O explicație ar fi aceea că specificațiile tehnice ale ochelariilor la fel au variat, însă chiar și așa diferențele sunt mult prea mari iar justificarea economică lipsește. Și termometrele medicale au înregistrat variații de prețuri de achiziție, deși nu atât de mari, de la 40 la 75 lei pentru o unitate.

Aceste variații mari de preț sunt înregistrate și la achizițiile din cadrul aceleiași instituții medicale sau pentru aceleași cantități, diferite fiind doar perioadele de timp în care a avut loc achiziție.

Conform datelor deschise disponibile pe platforma www.tender.health, până în prezent, autoritățile contractante au achiziționat bunuri (atât produse medicale, cât și alte bunuri) în valoare totală de 696,8 milioane lei (cu TVA) prin încheierea a 5106 contracte de achiziții publice. Mai bine de o treime (264,5 milioane lei sau 38%) din valoarea totală a achizițiilor aparțin Centrului pentru Achiziții Publice Centralizate în Sănătate (CAPCS). Platforma www.tender.health permite analiza datelor privind achizițiile din sectorul sănătății pentru prevenirea și controlul infecției COVID-19 în Republica Moldova. Aceasta prezintă date despre achizițiile publice desfășurate de 322 autorități contractante (inclusiv CAPCS, instituții medicale, dar și alte autorități publice).

Află mai multe în [Analiza achizițiilor medicale urgente desfășurate pe perioada pandemiei de COVID-19 în anul 2020](#).

Sursa: www.positivepeople.md

MINISTERUL EDUCAȚIEI A PLĂTIT 3,15 MILIOANE DE LEI UNEI FIRME PENTRU LUCRĂRI CARE, ÎN REALITATE, NU AU FOST EFECTUATE – CONSTATARE A CURȚII DE CONTURI DESPRE REPARAȚIA UNEI INSTITUȚII DIN BĂLȚI

» Centrul de Excelență în Servicii și Prelucrarea Alimentelor (CESPA), care este o instituție de învățământ profesional-tehnic din Bălți, a devenit, cu ajutorul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării (MECC), un instrument de „evaporare” a banilor publici. Curtea de Conturi a constatat că MECC a achitat 3,15 milioane de lei unei firme pentru lucrări de reconstrucție care în realitate nu ar fi fost executate. Contractul de 22,2 milioane de lei a fost semnat în 2017, lucrările urmând să fie gata doi ani mai târziu, însă nici astăzi nu au fost finalizate. MECC a început să ceară restituirea banilor abia după controlul Curții de Conturi. Procuratura Anticorupție a pornit o cauză penală pentru delapidarea averii străine în proporții deosebit de mari.

În urma unui concurs de achiziții publice, ale cărui detalii nu le putem cunoaște, întrucât MECC nu ne-a furnizat documentele solicitate, Ministerul Educației a încheiat, la 7 martie 2017, un contract cu firma „Oztor” SRL pentru reconstrucția și modernizarea clădirii CESPĂ din Bălți. Valoarea contractului – 21 128 809,46 de lei. Proprietarul firmei „Oztor” este Vasile Ozun, om de afaceri și primar al satului Bogzești, r-l Telenești, ales la ultimele scrutine locale ca reprezentant al Partidului Democrat, aflat atunci la guvernare. Firmele lui Vasile Ozun [câștigă constant contracte](#) pentru lucrări de construcție la instituții din subordinea Ministerul Educației, dar și la alte structuri de stat.

La 10 mai 2018 a fost încheiat un acord adițional, de 1 038 174, 43 de lei. Astfel, valoarea totală a lucrărilor de reconstrucție a CESPĂ s-a ridicat la 22 166 690 de lei, iar lucrările urmau a fi executate, potrivit contractului, până cel târziu la 31 decembrie 2018.

Firma s-a apucat de lucru și a executat cea mai mare parte din lucrări, procesele-verbale de recepție a lucrărilor fiind acceptate și semnate de către reprezentantul MECC și de către firma care a fost angajată pe post de supraveghetor tehnic, „[Conseloc](#)” SRL.

Cu toate acestea, un control al Curții de Conturi efectuat în 2020 ([doc](#)) a arătat că MECC nu și-a onorat obligațiile de monitorizare corectă a executării contractului, ceea ce „a dus la faptul că volumul de lucrări confirmat prin actele de recepție, semnate de responsabilul tehnic și reprezentantul MECC, dar care efectiv/fizic nu a fost executat, constituie 3,15 mil. lei, din care 0,54 mil. lei nici nu va mai putea fi îndeplinit”.

”De asemenea, MECC, ca autoritate contractantă, nu a respectat cadrul legal (art. 14 și 76 din Legea privind achizițiile publice) în vederea aplicării răspunderii materiale a antreprenorului pentru executarea cu întârziere a lucrărilor practice la toate compartimentele”, se mai spune în raportul Curții de Conturi.

Am întrebat Ministerul Educației, după emiterea Raportului Curții de Conturi, cum de s-a ajuns la o asemenea situație – să fie recepționate și plătite lucrări care în realitate nu au fost executate. „Toate procesele-verbale de executare a lucrărilor au fost transmise în adresa ministerului fiind semnate de către antreprenor, beneficiar și responsabilul tehnic și, prin urmare, toate procesele-verbale de executare a lucrărilor au fost semnate de către minister și finanțate. Responsabilul tehnic trebuia să efectueze supravegherea tehnică a obiectului în conformitate cu actele normative în vigoare și să întocmească prescripții în caz de încălcare a cerințelor proiectului, normelor și regulilor în construcție și montaj și să semneze procesele-verbale de executare a lucrărilor în conformitate cu executarea la fața locului”, a fost răspunsul MECC. Responsabilul de executarea lucrărilor la fața locului este respon-

sabilul tehnic - „Conseloc” SRL prin reprezentantul Anatolie Costiș - și beneficiar - directorul CESPA din Balți.

PENTRU LUCRĂRILE NEFINALIZATE AU FOST FIXATE NOI TERMENE DE EXECUTARE, CARE NU AU FOST RESPECTATE

Solicitat de Moldova Curată, supraveghetorul tehnic Anatolie Costiș a spus că aude de la noi că ar exista probleme legate de executarea lucrărilor la CESPA. „Eu am lucrat câteva luni neoficial cu această firmă („Conseloc” SRL – n.r.) și am semnat procese-verbale pentru lucrări care fuseseră executate. Apoi eu am plecat de la ei, deoarece nu am fost plătit. Ce a urmat nu știu”, ne-a spus Anatolie Costiș. Nu am reușit să dăm de administratoarea firmei „[Conseloc](#)” SRL, Claudia Rusu. În spațiul public la datele de contact ale firmei nu există nici un număr de telefon. Nu se știe cum a fost selectat acest agent economic pentru a presta servicii de supraveghere tehnică, întrucât din [baza de date publică a Agenției Achiziții Publice](#), unde ar trebui să fie trecute

Eu am lucrat câteva luni neoficial cu această firmă („Conseloc” SRL – n.r.) și am semnat procese-verbale pentru lucrări care fuseseră executate. Apoi eu am plecat de la ei, deoarece nu am fost plătit. Ce a urmat nu știu.

toate contractele cu statul, mențiunea despre această achiziție lipsește.

Ministerul Educației ne-a mai informat ([doc](#)) că în anul 2019, la solicitarea CESPA, Agenția Servicii Publice și alte trei instituții de stat au evaluat toate bunurile și lucrările de reconstrucție făcute la CESPA. „În urma evaluării au fost întocmite procese-verbale în care sunt indicate lucrările care urmează a fi finalizate. MECC a remis aces-

te procese-verbale antreprenorului „Oztor” SRL pentru executarea lucrărilor nefinalizate, cu termen de executare a lucrărilor până la 15 martie 2020”, se spune în răspunsul MECC expediat portalului Moldova Curată. Apoi a fost fixat un alt termen – 1 august 2020, însă nici acesta nu a fost respectat.

EXECUTAREA LUCRĂRILOR FACE OBIECTUL UNEI CAUZE PENALE

După controlul Curții de Conturi, MECC susține că a cerut Agenției pentru Supraveghere Tehnică (AST) să verifice volumul lucrărilor executate la CESPĂ: documentația de proiect, devizul ofertei și procesele-verbale de recepție a lucrărilor executate. Solicitarea a fost repetată în ianuarie 2021.

*Nu este clar de ce
Ministerul Educației,
care a plătit ultimele tranșe
din contractul cu „Oztor”
SRL la sfârșitul anului 2018,
nu a efectuat un control al
executării lucrărilor la timp, ci a
început să acționeze abia după
controlul Curții de Conturi.*

Într-un răspuns pentru Moldova Curată ([doc](#)), AST informează că și CNA, și Procuratura Anticorupție, și Curtea de Conturi i-au solicitat același lucru – să verifice volumele de lucrări executate la CESPĂ și că la 10 septembrie 2020 a inițiat „un control inopinat al volumelor și costurilor lucrărilor de construcție”, dar că „în legătură cu volumul mare de lucru, numărul insuficient de angajați în Direcția Volumelor și Consturilor Lucrărilor în Construcții și situația epidemiologică din țară, controlul de specialitate va fi efectuat în termen

rezonabil”. Cu alte cuvinte, un control al AST abia urmează să fie efectuat și nu se știe când se va încheia. Controlul AST este așteptat și de către Procuratura Anticorupție, care, la 5 octombrie 2020, a pornit o cauză penală în baza raportului Curții de Conturi, conform articolelor 42 și 191 din Codul Penal – delapidarea averii străine în proporții deosebit de mari ([doc](#)).

MECC A CERUT BANII ÎNAPOI DE LA „OZTOR” SRL

Nu este clar de ce Ministerul Educației, care a plătit ultimele tranșe din contractul cu „Oztor” SRL la sfârșitul anului 2018, nu a efectuat un control al executării lucrărilor la timp, ci a început să acționeze abia după controlul Curții de Conturi. Astfel, MECC ne-a informat că abia pe 21 septembrie 2020 (Raportul CC a fost aprobat în iulie 2020) a înaintat firmei de construcții „pretenția de restituire a mijloacelor, constatate în cadrul misiunii de audit, ca fiind achitate neîntemeiat, în lipsa lucrărilor de facto executate”. ”Or, din momentul încetării raporturilor contractuale, în baza cărora suma de 3 154 602 lei a fost transferată pe contul SRL „Oztor”, suma de 3 154 602 lei, necoperită de lucrări efectiv executate, constituie o îmbogățire nejustificată a SRL ”Oztor”. Drept răspuns, operatorul economic s-a angajat să execute lucrările indicate. Până în prezent, SRL „Oztor” nu a executat careva lucrări, nu a restituit suma de 3 154 602 lei și nu a achitat dobânda de întârziere”, ne-a comunicat Ministerul Educației ([doc](#)). Instituția susține că tot în octombrie anul trecut a înaintat o pretenție și firmei care a executat supravegherea tehnică, „Conseloc” SRL, care, însă, nu ar fi oferit nici un răspuns deocamdată.

Atunci când va primi raportul de expertiză a lucrărilor de la Agenția de Supraveghere Tehnică, MECC va depune cereri în instanța de judecată privind încasarea de la SRL „Oztor” și „Conseloc” a prejudiciilor cauzate, mai anunță Ministerul Educației.

Află continuarea pe www.moldovacurata.md